

HELENA PÓŁTORAK

ur. 1935; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, PRL
Słowa kluczowe	Projekt Etnografia Lubelszczyzny, obrzędowość doroczna, plastyka zdobnicza, sztuka ludowa, pająki, okapany, żytnia słoma, Wielkanoc, Boże Narodzenie, choinka, świąty

Do robienia pająka musi być żytnia słoma

Lubię o te [pająki], te lubię z tysiąc dziewięćset dwudziestego roku, to są te tak zwane okapany, to są plecione ze słomy i dopiero tu do nich się dołączało... [...] słomę wycinało się przed żniwami jeszcze, także ona wtedy jest, nie łamię się, bo jak ona już jest dojrzewa i pod nożyczkami to ona pęka, bo ona jest przesuszona, to ona pęka. Lepiej żeby była nawet taka troszkę zielonkawa jak taka przesuszona, no i później dopiero się robi tak, no to robię [pająka] półtora dnia, jak już mam wszystko, wszystko zrobione, powycinane, po tego. [...] Słoma musi być żytnia. [...] Żytnia słoma inna się nie nadaje, tylko najlepsza jest żytnia.

[...] moje pająki są i za granicą, w Holandii i w Niemczech, w Hanowerze chyba do jakiejś restauracji kupił zdobiąc ją. [...] [Pająk] może wisieć lata, tylko że była taka zasada dawniej na wsi, że pająka wieszano na Boże Narodzenie, świeży pająk, zmiana na jakiś inny wzór i później na Wielkanoc zawsze bielono izbę to znów brano, znów nowego pająka robiono, żeby tego kwiaty wszystko, żeby było już wszystko świeże, niewypelźnięte takie czy przykurzone, to wszystko robiono z powrotem na święta. [...] mieszkanie było odświeżane na Wielkanoc zawsze i kwiaty były, pająk, jeszcze był taki pająk u sufitu, się [...] wbijało gwoździka i od tego gwoździka robiło się, nawlekało się takie te no bibułkę kóleczka albo harmonijki kto chciał i robiło się takie na około [...] promienie na około tego gwoździka i na każdym końcu tego promienia był mały zrobiony pajączek, mały pajączek był zrobiony, także to było ładne. [...] w zasadzie to robiono tak bliżej, żeby nie na środku żeby go nie zaczepiać głową, to bliżej okna tak nad stołem, bo stół stał przy oknie, nie na środku, teraz jak się stawia tylko przy oknie i przy oknie nad stołem wisiał ten pająk, a w niektórych chałupach, no przeważnie nad stołem wisiał. [...] nie było choinek, to ten pająk tak jak choinka teraz, to pająk symbolizował choinkę i później jak już nastaly choinki, no to już ludzie zaczęły z tych pająków brać takie niektóre elementy jak pajączki te małe czy, czy bombki takie jakieś czy coś, to już wieszały na choinkę, z dużych pająków

takie niektóre wieszaly na choinkę. [...] i przenosili z duzego pajaka na choinkę sobie te elementy.

[...] To nazywali światem [ozdobę na choinkę]. [...] nie były z kartonu tylko było z opłatka, a pierw opłatki były takie też kolorowe, to niby to na wieś dla krów to były i zielone i różowe, i z tych właśnie opłatków ludzie robili te światy.

Data i miejsce nagrania	2013-06-05
Rozmawiał/a	Piotr Lasota
Transkrypcja	Karolina Lasota
Redakcja	Piotr Lasota
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"